

**UCHWAŁA NR 154/XXVIII/13
RADY GMINY RUTKI**

z dnia 20 grudnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia herbu, flagi i pieczęci Gminy Rutki.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. , poz. 594, 645 i 1318) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. Nr 31, poz. 130, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 123, poz. 1353, z 2009 r. Nr 92, poz. 753) Rada Gminy Rutki uchwala, co następuje:

§ 1. Ustanawia się:

- 1) herb Gminy Rutki według opisu zawartego w § 2 i wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały;
- 2) flagę Gminy Rutki według opisu zawartego w § 3 i wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały;
- 3) pieczęci Gminy Rutki opisane w § 4, których wzór określa załącznik nr 3 do uchwały.

§ 2. Herb Gminy Rutki stanowi: na tarczy hiszpańskiej w polu czerwonym dzwonnica bramna srebrna z trzema dzwonami złotymi.

§ 3. Flagę Gminy Rutki stanowi prostokątny płat sukna barwy czerwonej o proporcjach wysokości do szerokości 5:8. Na środku flagi godło herbu Gminy Rutki, tj.: dzwonnica bramna srebrna z trzema dzwonami złotymi. Wysokość godła stanowi 2/3 wysokości flagi.

§ 4. 1. Pieczęć Gminy Rutki ma kształt okrągły i średnicę 36 mm. W otoku majuskułny napis GMINA RUTKI, gdzie oba słowa oddzielone są od siebie ażurowymi sześciopromiennymi gwiazdkami. W środku wewnętrzne perełkowe koło, w które wpisane jest konturowo godło Herbu Gminy Rutki tj. dzwonnica bramna z trzema dzwonami.

2. Pieczęć Wójta Gminy Rutki ma kształt okrągły i średnicę 36 mm. W otoku majuskułny napis WÓJT GMINY RUTKI, gdzie oba słowa oddzielone są od siebie ażurowymi sześciopromiennymi gwiazdkami. W środku wewnętrzne perełkowe koło, w które wpisane jest konturowo godło Herbu Gminy Rutki tj. dzwonnica bramna z trzema dzwonami.

3. Pieczęć Rady Gminy Rutki ma kształt okrągły i średnicę 36 mm. W otoku majuskułny napis RADA GMINY RUTKI, gdzie oba słowa oddzielone są od siebie ażurowymi sześciopromiennymi gwiazdkami. W środku wewnętrzne perełkowe koło, w które wpisane jest konturowo godło Herbu Gminy Rutki tj. dzwonnica bramna z trzema dzwonami.

§ 5. 1. Symbole, o których mowa w § 2,3,4 uchwały stanowią własność Gminy Rutki i są znakami prawnie chronionymi oraz mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych ze wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Uzasadnienie zastosowanej symboliki w herbie, fladze i pieczęci oraz rys historyczny zawiera załącznik nr 4 do uchwały.

§ 6. 1. Prawo do używania herbu i flagi na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy i Wójtowi;
- 2) Urzędowi Gminy;
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym;
- 4) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej.

2. Pieczęci Gminy Rutki do sygnowania ważnych dokumentów używają:

- 1) Rada Gminy;
- 2) Wójt;
- 3) podmioty upoważnione przez Wójta do wykonywania zadań Gminy.

§ 7. 1. Herb i flagę Gminy Rutki umieszcza się w pomieszczeniach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Herb i flaga mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych i regionalnych oraz podczas innych imprez promujących Gminę.

3. Herb może być na drukach urzędowych Rady Gminy i Wójta oraz na stronach internetowych, których administratorem jest Urząd Gminy.

§ 8. 1. Herb i flaga mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne oraz sołectwa do celów promocji Gminy Rutki.

2. Herbu i flagi mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych.

3. Zgody na wykorzystywanie i rozpowszechnianie wizerunku herbu i flagi w celach komercyjnych przez podmioty wymienione w ust. 2 udziela Wójt. Zasady i warunki używania tych symboli określa pisemna umowa.

§ 9. 1. Herb i flaga Gminy Rutki mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie.

2. Wójt może zakazać używania herbu i flagi, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje je w sposób nie zapewniający należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy, lub naraża na szkodę interes Gminy.

§ 10. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

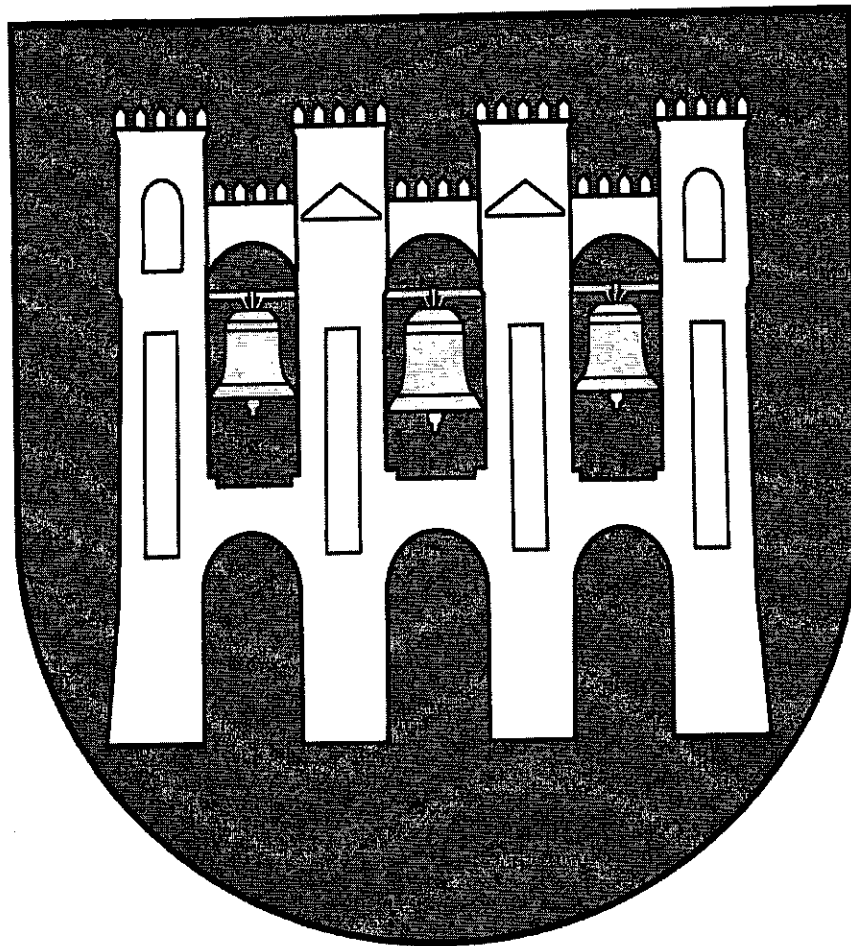
§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodniczący Rady

Janusz Staniszewski

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 154/XXVIII/13
Rady Gminy Rutki
z dnia 20 grudnia 2013 r.

HERB GMINY RUTKI

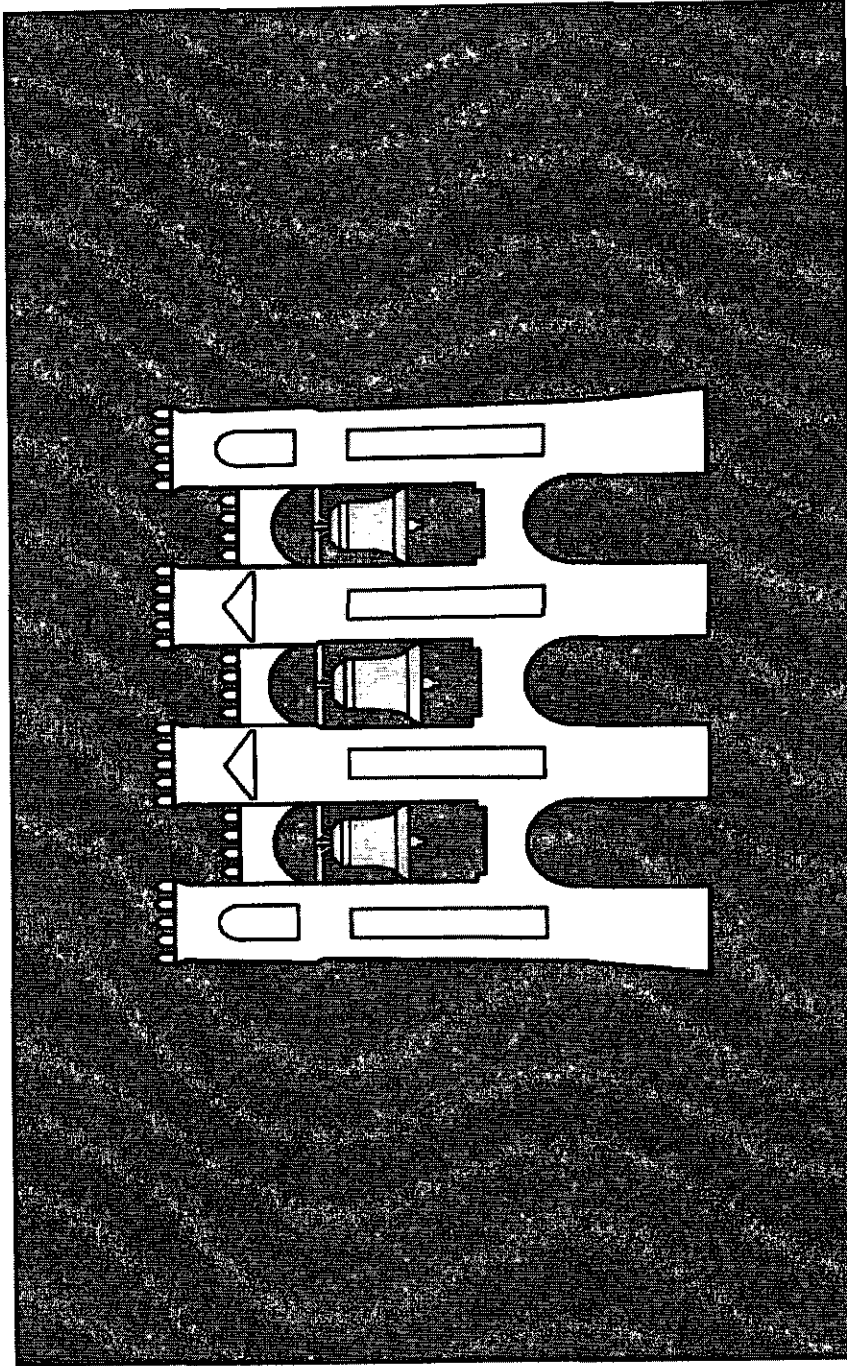

Skład barw w wersji CMYK

CZERWIEN		SREBRO / BIEL		ZŁOTO / ŻÓŁCIEN		CZERN	
C=0%	M=100%	C=0%	M=0%	C=0%	M=15%	C=0%	M=0%
Y=100%	K=0%	Y=0%	K=0%	Y=100%	K=0%	Y=0%	K=100%

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 154/XXVIII/13
Rady Gminy Rutki
z dnia 20 grudnia 2013 r.

FLAGA GMINY RUTKI

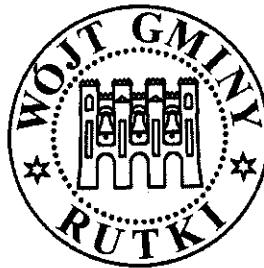

Skład barw w wersji CMYK

CZERWIEN	SREBRO / BIEL	ZŁOTO / ŻÓŁCIEN	CZERN
C=0% Y=100% K=0%	C=0% Y=0% K=0%	C=0% Y=100% K=0%	C=0% Y=0% K=100%

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr 154/XXVIII/13
Rady Gminy Rutki
z dnia 20 grudnia 2013 r.

PIECZĘCIE GMINY RUTKI

średnica 36 mm

UZASADNIENIE ZASTOSOWANEJ SYMBOLIKI W HERBIE I PIECZĘCI ORAZ RYS HISTORYCZNY

Tereny, które znajdują się w granicach współczesnej Gminy Rutki od późnego średniowiecza stanowiły obszar kolonizacji mazowieckiej na pograniczu Księstwa Mazowieckiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Na przestrzeni kolejnych stuleci przeważająca większość ziemi pozostawała w rękach drobnej i średniozamożnej szlachty. Brać herbowa obsiadła liczne zaścianki i na terenie dzisiejszej gminy Rutek wskazać można co najmniej kilka rodów znacznych i kilkanaście wyróżniających się, które zamieszkiwały tutejsze okolice szlacheckie (Rutki-, Kossaki-, Zambrzyce-, Kalinówka-, Jawory-). Rzecz jasna, dzisiejsze granice administracyjne dzielą te historyczne okolice szlacheckie, których różne części (wsie i przysiółki) przynależą dziś do różnych gmin. Warto wspomnieć, że pod koniec XIX wieku włościanie zamieszkiwali tylko w 5 z 37 wsi należących do ówczesnej gm. Kossaki (dzisiejsza gmina Rutki obejmuje mniejszy obszar, ponieważ w 1925 roku wydzielono z niej gm. Kołaki Kościelne).

W tej tutejszych rodów szlacheckich trudno jednoznacznie wskazać taki, który przyćmiłby pozostałe i dawał obecnie podstawy ku temu, by jedną tylko rodzinę i jedno godło ziemskie umieścić w herbie Gminy Rutki. Pretendować do tej roli mogliby założyciele Rutek i ich potomkowie – Rutkowscy h. Pobóg, założyciel miasteczka Rutki – Stanisław Opacki h. Prus III, wyróżniająca się majątnością i licznymi zasługami na przestrzeni wieków XVI – XIX rodzina Mężyńskich h. Kościeszka, czy też ród z zajmującej większą część gminy okolicy szlacheckiej Kossaki – Kossakowscy h. Ślepowron.

W związku z tym, a także faktem, że Rutki przez około czterech dekad były miastem (od 1760 r.) władze Gminy po konsultacji z Komisją Heraldyczną zdecydowały o umieszczeniu w herbie najokazalszego zabytku architektury na terenie gminy-dzwonnicy bramnej ulokowanej przed miejscowym kościołem św. Anny w Rutkach.

Rys historyczny

We X-XIII wieku przez tereny dzisiejszej gminy Rutki przebiegał ważny szlak handlowy łączący Mazowsze z plemionami bałtyjskimi na północy i księstwami ruskimi na wschodzie. Docierające tu pierwotne osadnictwo mazowieckie zostało powstrzymane w wyniku licznych niszczących najazdów Jaćwingów, Prusów i Litwinów. Ponowna kolonizacja tych terenów nastąpiła dopiero na przełomie XIV i XV wieku. Na ten właśnie okres należy datować lokację wsi Rutki. Jej założycielami mieli być bracia Świętosław i Bronisz z Rutkowa, którzy w 1418 r. otrzymali od księcia Janusza I Starszy 20 włók nad rzeką Kurowstokiem. Od nazwy Rutki potomkowie Świętosława i Bronisza poczęli zwać się Rutkowskimi, ale pieczętowali się nie herbem Bończa, jak błędnie podają niektóre opracowania (Rutkowscy h. Bończa wywodzili się z Rutek k. Wizny), a herbem Pobóg. Rutkowscy byli właścicielami Rutek do drugiej połowy XVI wieku, kiedy ich dobra wykupili Mężeńscy (h. Kościeszka) z Mężenina, wsi położonej na terenie ob. Gminy Rutki. W XVIII wieku drogą spadkową Rutki trafiły do skoligaconych z Mężyńskimi Opackich h. Prus III. Stanisław Opacki, chorąży wiski, w 1760 r. uzyskał dla Rutek prawa miejskie magdeburskie od Augusta III Sasa. Właściciel ten podniósł rangę Rutek i przebudował je. Śladem tych założeń urbanistycznych po dziś dzień pozostaje prostokątny rynek, z którego wychodzi sześć ulic. Wraz z upadkiem Rzeczypospolitej i śmiercią Stanisława Opackiego Rutki podpadły i już w 1810 roku wymieniane są jako wieś.

Prawdopodobnie około 1420 powstała w Rutkach pierwsza i najstarsza na tym terenie parafia, która w źródłach występuje od 1465 roku. Pierwszą drewnianą świątynię mieli wznieść tu Rutkowscy, a stojący po dziś dzień kościół p.w. św. Anny ufundował w 1560 roku kasztelan wiski Marcin Mężyński. Niestety, konsekrowany w 1958 r. przez Biskupa płockiego Wojciecha Baranowskiego, pierwotnie późnogotycki kościół p.w. św. Jakuba i Anny, był wielokrotnie przebudowywany w kolejnych stuleciach. Najważniejszą przebudowę przeprowadziła w 1863 roku ówczesna właścicielka Mężenina Agnieszka Buszon. Wówczas to świątynia utraciła ostatecznie swój pierwotny architektoniczny charakter i zyskała późnoklasycystyczną fasadę. Nadto jeszcze w latach 1988-89 kościół powiększono przez dobudowanie bocznych naw.

Wejście do kościoła prowadzi przez trzy arkady wybudowanej wraz z XIX-wieczną rozbudową kościoła okazałej neogotyckiej otynkowanej dzwonnicy bramnej z trzema dzwonami.

W dokumentach źródłowych często pojawiają się wątpliwości dotyczące nazwy i siedziby obecnej gminy Rutki. Po utworzeniu w 1867 roku gmin spotykamy nazwę gmina Kosakowo, w 1868 - gmina Kossaki lub Kassaki, w Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego – gm. Kossaki (par. Rutki), w roku 1921 - gmina

Kossaki-Rutki z siedzibą w Kołakach Kościelnych (dzisiejsza „stolica” gm. Kołaki Kościelne), od 1925 roku – po podziale – gmina Rutki. Siedziba Urzędu Gminy a także najstarsza w gminie parafia – znajdują się we wsi, która obecnie nosi nazwę Rutki-Kossaki. Warto w tym miejscu dodać, że zarówno druga na terenie gminy parafia, jak i dwa kościoły filialne względem Rutek, powstały dopiero w latach 80.-90. XX wieku.

Jak wyżej wspomniano, wieś gminna to Rutki-Kossaki. Nie jest to jednak wieś należąca do okolicy szlacheckiej Rutki-, czy też okolicy szlacheckiej Kossaki-. Historycznie rzecz biorąc są to Rutki, które w nazwie wsi zachowały dawną nazwę gminy. Kossaki natomiast to najobszerniejsza w dawnych wiekach okolica szlachecka na terenie ob. gminy – gniazdo Kossakowskich h. Ślepowron. Początek dało mu nadanie ziemskie księcia Władysława I Płockiego z roku 1436. Ród Kossakowskich, znacznie rozrodzony w dawnych wiekach, wytworzył co najmniej pięć zaścianków średniozamożnej a z czasem zubożałej szlachty.

Na terenie gminy znajdował się jeszcze jeden ważny i stosunkowo stary punkt osadniczy – Mężenin. Wieś tę założyli Jan i Stefan, synowie Mikołaja z Mężenina (pod Ciechanowem), którzy w 1466 roku kupili 10 włók ziemi od sukcesorów Konrada z Zaćwiaczyna. Byli później Mężenińscy fundatorami kościoła w Rutkach (jak wspomniano wyżej), a w 1603 roku Maksymilian Mężeniński ożenił się z Zofią Górnicką, córką Łukasza (autora *Dworzanina*). Córka Maksymiliana Zofia wyszła za Wojciecha Opackiego, wielokrotnego posła do dworów zagranicznych za króla Jana Kazimierza. Wówczas to wniosła Mężenin w posagu i stał się on początkiem tutejszych dóbr rodu Opackich, którzy około połowy XVIII wieku przejęli także Rutki. I gdy dzisiejszą wieś gminną Rutki podnosił do rangi miasta Stanisław, wówczas jego krewniak Gabriel Chryzanty, kasztelan wiski, założył w Mężeninie ogród botaniczny, wykopał stawy, uruchomił browar, cztery młyny, zaprowadził hodowlę bydła holenderskiego. Marzył też, by Mężenin stał się miasteczkiem, dlatego w 1782 roku wyjednał u króla Stanisława Augusta Poniatowskiego przywilej targowy. Ten Opacki wydał jedyną córkę za Rembielińskiego. Przedstawiciele tego rodu z kolei sprzedali później Mężenin berlińskich Żydom, którzy dokonali parcelacji gruntów.

Jak wynika z powyższego zarysu dziejów terenów obecnej Gminy Rutki, w lokalnej historii zapisały się rody Rutkowskich, Kossakowskich, Mężenińskich i Opackich. Można byłoby spierać się, który z tych rodów miał większe znaczenie dla rozwoju osadnictwa, a później rozwoju gospodarczego tych ziem, nie mniej trudno wskazać bezspornie jeden najważniejszy ród w dziejach omawianego obszaru. Ponadto jeszcze wymieniać można by było wiele innych rodów, które od schyłku średniowiecza kolonizowały te tereny a potem zamieszkiwały tutejsze zaścianki. Gdyby jednak władze gminy w porozumieniu z lokalną społecznością typować miały najbardziej zasłużonych dla tych terenów, wskazałyby zapewne Opackich, którzy podnieśli – niestety krótkotrwanie – rangę Rutek i Mężenina. Pieczętowali się oni jednak herbem Prus 3-tio: *Tarcza w słup dzielona, w polu prawym czerwonym - wilczakosa srebrna ostrzem w dół ku środkowi obrócona, w polu lewym błękitnym - pół podkowy srebrnej z zaćwieczonym na nich półtorakrzyżem złotym, którego ramię dolne w prawo, w klejnocie noga zbrojna z ostrogą, w kolanie zgięta, stopą w lewo*. Herb ten ani nie zapewniłaby lokalnej społeczności autoidentyfikacji, ani też jego godło nie komponowałoby się z innym godłem – przyrodniczym czy też architektonicznym, głównie ze względu na dwupolową tarczę Prusa III. Dodatkowo sprawę komplikowałby fakt, że wśród współczesnych mieszkańców gminy powszechna jest znajomość ich własnych herbów rodowych dziedziczonych po przodkach, takich jak: Pobóg, Kościeszka, Ślepowron, Prus (I), Junosza, Bojca, Korab, Jastrzębiec, Belina, Rawicz, Krzywda, Kapica, Dąbrowa, Wieniawa, Cholewa, Lubicz, Bończa, Godziemba, Roła, Zagłoba, Jasińczyk, Pomian, Trzaska... Naliczyć ich można kilka dziesiątek!

Zastosowana kolorystyka jest uproszczona. Właściwe odwzorowanie kolorów powinno być zgodne z niżej podaną paletą CMYK:

Czerwony: C = 0%, M = 100 %, Y = 100%, K = 0%

Złoty / Żółty: C = 0%, M = 15 %, Y = 100%, K = 0%

Czarny: C = 0%, M = 0 %, Y = 0%, K = 100%

CZERWIEN		SREBRO / BIEL		ZŁOTO / ŻÓŁCIEŃ		CZERN	
C=0%	M=100%	C=0%	M=0%	C=0%	M=15%	C=0%	M=0%
Y=100%	K=0%	Y=0%	K=0%	Y=100%	K=0%	Y=0%	K=100%

Bibliografia

Archiwa i archiwalia łomżyńskie, praca zbiorowa pod red. A. Dobrońskiego, Łomża.1986

- Brodzicki Czesław, *Ziemia Łomżyńska do 1529 roku*, Warszawa 1999
- Brodzicki Czesław, *Łomża w latach 1529–1795*, Łomża 2000
- Dajnowicz Małgorzata, *Drobna szlachta ziemi łomżyńskiej na przełomie XIX i XX wieku*, Łomża 2002
- Gloger Z., *Dawna Ziemia Łomżyńska*, Łomża 1986, reprint wydania z roku 1876
- Gwardiak Janusz, *Architekci i budowniczowie ziemi łomżyńskiej. Słownik biograficzny*, Łomża 2003
- Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi*, Łomża 1992
- Materiały do Polskiego Słownika Biograficzno-Genealogicznego; Bork. Roczn. I 541-542, II 651-652; Nies VIII 200-201; Żych. III 230-237.*
- Miasta i miasteczka w regionie łomżyńskim w XIX i XX wieku*, pod red. A. Dobrońskiego, Łomża 2003
- Miasta polskie w tysiącleciu*, praca zbiorowa z kom. red. Stanisława Pazyry, t. I, Wrocław-Warszawa-Kraków, 1965
- Mroczek Józef Stanisław, *Zambrów. Zarys dziejów*, Białystok 1982
- Sędziak H., *Nazwy wsi drobnoszlacheckich*, Łomża 2009
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, red. B. Chlebowski i inni, nakł. F. Sulimierski i Wł. Walewski, Warszawa 1880-1914.*
- Szczerbińska Bogusława, *Ziemiaństwo w guberni łomżyńskiej na przełomie XIX i XX wieku*, Łomża 2007
- Wolff Adam, *Ziemia łomżyńska w średniowieczu*, Łomża 1988